

STORTINGET

Innst. 225 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:22 S (2023–2024)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentanten Erlend Wiborg om lovhjemmel til å hindre etablering og drift av integreringshemmende virksomhet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre at kommunene gis en klar lovhjemmel til å stanse virksomheter og fritidsaktiviteter rettet mot barn og unge som anses å ha en klart integreringshemmende effekt.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 24. oktober 2023 til Arbeids- og inkluderingsdepartementet ved statsråd Tonje Brenna bedt om en vurdering av forslaget. I vedlagte brev av 9. november 2023 fra Barne- og familiedepartementet følger statsråd Kjersti Toppes uttalelse. Komiteen har avholdt muntlig høring i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til representantforslaget. Komiteen viser til at det fremmes forslag om lovhjemmel til å hindre etablering og drift av integreringshemmede virksomhet. Det ble avholdt høring 1. februar der tre organisasjoner deltok. Komiteen viser også til svarbrev fra statsråden sendt 9. november 2023, der hun viser til flere tidligere vedtak i Stortinget med tilsvarende innhold som allerede er under oppfølging i departementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Vedtak 954 i forbindelse med behandlingen av Innst. 406 S (2020–2021):

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag som gir kommunene bedre virkemidler til å hindre fritidsaktiviteter for barn og unge som kan bidra til radikaliserings- og diskrimineringsloven, herunder:

- en forpliktende samfunnskontrakt for integrering i samarbeid med tros- og livssynssamfunnenes organisasjoner

- mulighet til å kartlegge og føre tilsyn med fritidsaktiviteter for barn og unge som omfatter religiøs undervisning.»

Og Vedtak 955 i samme sak:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om tiltak for å kartlegge omfanget av pengestøtte fra utlandet til religiøse organisasjoner, uavhengig av om organisasjonen mottar statsstøtte.»

Flertallet deler forslagsstillernes bekymring for at noen aktører driver en virksomhet rettet mot barn og unge som virker direkte negativt på integreringen. Flertallet er derfor glad for at vedtakene nevnt over allerede følges opp og utredes av Barne- og familiedepartementet i samarbeid med flere andre departementer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge gjennom mange år har hatt høy innvandring fra land med kulturer og verdier som skiller seg vesentlig fra den norske kulturen og norske verdier. Dette gjør at integreringsarbeidet blir krevende. Disse medlemmer vil påpeke at det kan få alvorlige konsekvenser dersom integreringen feiler og det etableres parallellsamfunn ved siden av det norske samfunnet. Flere europeiske land har opplevd denne problemstillingen i stort omfang. Disse medlemmer viser til at i Sverige har unge mennesker i en årrekke blitt rekruttert til muslimske trossamfunn som har en konservativ og ytterliggående tolkning av islam, noe som har ført til høy rekruttering av svenske muslimer til ekstremistiske grupperinger verden over. Disse medlemmer viser til at i Frankrike har myndighetene svært dårlig kontroll på hvordan muslimske trossamfunn har utviklet seg, og har i den senere tid blitt nødt til å iverksette drastiske tiltak for å forsøke å gjenvinne noe av kontrollen.

Medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til NOU 2024:3 «Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet». I rapporten er det foreslått mange nye tiltak for å forebygge ekstremisme og forholdene i flere europeiske land er beskrevet. Kunnskapsgrunnlaget viser at polarisering, ekstremisme og fare for terrorhendelser henger sammen med mange forhold i samfunnet og må settes inn i en større historisk kontekst. Det er viktig å lære av andre land, men det er også viktig å forstå at det er store forskjeller i hvordan innvandrings- og inkluderingsarbeidet har vært drevet i de ulike landene. Frankrike har en lang og sammensatt kolonihistorie med blodige kriger i Nord-Afrika som et viktig bakteppe for utviklingen, og i Sverige har, i tillegg til ekstreme IS-sympatisører, høyreekstreme grupper vært svært aktive og fyrt opp under motsetningene i samfunnet over lang tid. Disse medlemmer viser også til Aftenpostens reportasje 1. februar 2024 fra Södertälje, der ordføreren

peker på at i tillegg til fri bosetting, var storstilt privatisering av offentlige tjenester en viktig strukturell forutsetning for at det kunne vokse fram et parallellsamfunn med arbeidslivskriminalitet, svindel og mafialiknende tilstander i kommunen, og at dette ikke bare kan knyttes til en spesiell religiøs retning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at en vellykket integrering krever mye av både samfunnet og innvandrerbefolkningen. Integrering blir umuliggjort dersom en gruppe av innvandrerbefolkningen ikke ønsker integrering og heller søker segregering. Disse medlemmer viser til at det finnes flere eksempler på at medlemmer av muslimske trossamfunn bruker svært mye av sin fritid i lukkede miljøer som ikke fremmer integrering. Disse medlemmer mener at en viktig forutsetning for at innvandrerbefolkningen skal lykkes med integrering er å være i miljøer som bidrar til norsk språk- og samfunnsutvikling. Disse medlemmer mener at når unge mennesker bruker fritiden på koranskoler eller andre tilbud i lukkede miljøer, bidrar dette til å hemme integreringen, og er med på å skape segregering. Disse medlemmer viser til at Islam Net har anskaffet en eiendom i Oslo som de ønsker å benytte som base i Oslo for arbeidet med å få unge norske muslimer til å praktisere en veldig streng, salafi-inspirert form for islam. Organisasjonen Islam Net beskrives av kjennere som antidemokratisk og et springbrett for radikaliserings. Disse medlemmer viser til at Sylo Taraku og Vibeke Knoop Rachline i tankesmien Agenda beskriver salafister og Islam Net slik:

«Salafister forfekter det 'rene' og 'autentiske' islam fra profeten Mohammeds tid og de tre generasjonene etter ham, strippet for alle kulturelle tilpasninger, kontekstualiseringer eller rasjonelle tolkninger gjennom islams historie. Det må presiseres at Islam Net ikke støtter terror, men deres dogmatiske form for islam og antidemokratiske holdninger (de er imot 'menneskeskapte lover') kan likevel bidra videre til radikaliserings.»

Disse medlemmer viser til at det ble kraftige reaksjoner i hele det politiske miljøet våren 2021 da planene til Islam Net om å etablere det såkalte «Dawah-senteret» i Groruddalen ble kjent. Disse medlemmer viser til at det den gang var bred lokalpolitisk enighet om at det ikke var ønskelig med etableringen av et slikt senter i Oslo. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i 2021 fremmet Dokument 8:135 S (2020–2021), jf. Innst. 406 S (2020–2021). Forslaget ville gi kommunen en klar lovhjemmel til å hindre organisasjoner og trossamfunn i å drive klart integreringshemmende virksomhet. Disse medlemmer mener at når det i mediene høsten 2023 rapporteres om at organisasjonen Islam Net er i full gang med oppussing av lokalene for det bebudede «Dawah-senteret» i Grorudda-

len, så er det nødvendig å fremme forslag om en klar og utvetydig lovhjemmel for å sette kommunene i stand til å hindre etableringen av slike integreringshemmende tiltak. Disse medlemmer mener det er avgjørende at norske kommuner rustes for å kunne nekte etablering av denne typen integreringshemmende tiltak.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre at kommunene gis en klar lovhjemmel til å stanse virksomheter og fritidsaktiviteter rettet mot barn og unge som anses å ha en klart integreringshemmende effekt.»

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er viktig å forhindre segregering og oppbygging av parallellsamfunn. De viktigste tiltakene er å sikre en styrt og spredt bosettingspolitikk og en bedre integreringspolitikk.

Disse medlemmer mener representantforslaget tar opp en viktig problemstilling. Disse medlemmer merker seg at Stortinget allerede har fattet et enstemmig vedtak om at det skal innføres forbud mot faste etter-skole-tilbud med overnatting over lengre tid, og et vedtak om at kommunene skal få bedre virkemidler for å hindre fritidsaktiviteter som bidrar til radikaliseringsring eller som kan være i strid med barns rettigheter eller likestillings- og diskrimineringsloven. Disse medlemmer merker seg at statsråden i svarbrevet viser til at arbeidet er påbegynt. Disse medlemmer mener det arbeidet som er igangsatt, bør følges opp så raskt som mulig, og at å vedta andre krav til lovforslaget, slik representantene fra Fremskrittspartiet legger opp til, kan forsinke arbeidet med innføring av forbudet Stortinget allerede har vedtatt at skal innføres. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med lovforslag som oppfølging av vedtak 498 (14. april 2020) innen utgangen av 2024.»

Disse medlemmer mener det også bør vurderes om også andre tilbud som ikke har faste overnattingstilbud, bør være omfattet for å unngå omgåelse av regelverket. Disse medlemmer mener det må vurderes om ansvaret for oppfølging av forbudet og gjennomføring av tilsyn legges til den enkelte kommune. Disse medlemmer understreker at forbudet må være innenfor religions- og forsamlingsfriheten.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med lovforslag som oppfølging av vedtak 498 (14. april 2020) innen utgangen av 2024.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre at kommunene gis en klar lovhjemmel til å stanse virksomheter og fritidsaktiviteter rettet mot barn og unge som anses å ha en klart integreringshemmende effekt.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:22 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentanten Erlend Wiborg om lovhjemmel til å hindre etablering og drift av integreringshemmende virksomhet – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 7. mars 2024

Lene Vågslid

leder

Siri Gåsemyr Staalesen

ordfører

Statsråden

Stortinget
Kommunal- og forvaltningskomiteen
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref
23/3520-

Dato
9. november 2023

Vurdering av representantforslag - Dokument 8:22 S (2023-2024) frå stortingsrepresentanten Erlend Wiborg - om lovheimel til å hindre etablering og drift av verksemd som hindrar integrering

Eg viser til brev frå Kommunal- og forvaltningskomiteen til Arbeids- og inkluderingsdepartementet ved statsråd Tonje Brenna om ei vurdering av Dokument 8:22 S (2023–2024) med representantforslag frå stortingsrepresentant Erlend Wiborg.

Representantforslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre at kommunene gis en klar lovhjemmel til å stanse virksomheter og fritidsaktiviteter rettet mot barn og unge som anses å ha en klart integreringshemmende effekt.»

Barne- og familiedepartementet har ansvaret for oppfølginga av oppmodingsvedtak 954 (2020–2021) som det visast til i representantforslaget. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har derfor sendt Dokument 8:22 S (2023-2024) til Barne- og familiedepartementet for at eg skal svare kommunal- og forvaltningskomiteen.

Representantforslaget er til dels overlappende med oppmodingsvedtak 954 (2020-2021), som Barne- og familiedepartementet greier ut i samarbeid med fleire departement. I Prop. 1 S (2023-2024) er vedtak 954 omtala slik:

Fritidsaktivitetar for barn og unge som kan bidra til radikalisering

Vedtak nr. 954, 20. mai 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag som gir kommunene bedre virkemidler til å hindre fritidsaktiviteter for barn og unge som kan bidra til radikalisering

eller være i strid med barns rettigheter eller likestillings- og diskrimineringsloven, herunder:

- en forpliktende samfunnskontrakt for integrering i samarbeid med tros- og livssynssamfunnenes organisasjoner
- mulighet til å kartlegge og føre tilsyn med fritidsaktiviteter for barn og unge som omfatter religiøs undervisning.»

Vedtaket blei gjort i samband med handsaminga av eit representantforslag om å gje kommunen ein klar lovheimel til å hindre organisasjonar og trussamfunn i å drive klart integreringshemjande aktivitet, jf. Dok. 8:135 S (2020–2021) og Innst. 406 S (2020–2021).

Departementet ser oppfølginga av dette vedtaket i samanheng med oppfølginga av vedtak 498 av 14. april 2020, om eit forbod mot faste etter-skule-tilbod for barn med overnatting. Det er påbyrja eit samarbeid med fleire departement for å greie ut moglege verkemiddel og tiltak. Departementet vil komme tilbake til Stortinget om oppfølginga av vedtaka på eigna vis.

Om kommunane skal ha «mulighet til å kartlegge og føre tilsyn med fritidsaktiviteter for barn og unge som omfatter religiøs undervisning», vil det vere naudsynt med ein lovheimel for korleis og på kva for eit grunnlag det skal førast tilsyn. Eg meiner derfor at representantforslaget i Dok. 8:22 S (2023-24) for ein stor del er omfatta av oppmodingsvedtak 954.

Med helsing

Kjersti Toppe

Dokumentet er elektronisk godkjent

